

in 't landschap. Bovendien zijn dit jaar de eetbare 'n welkome aanvulling voor ons voedsel. Toch is 't voorzichtiger ze van een der vele kweekerijen te betrekken; één vergiftige kan ons 't leven kosten.

In October kunnen we er ons ook van overtuigen, hoe rijk 't Geuldal aan vogels is — aan broedvogels en trekkers. De beseters vinden hier toch een welvoorziene disch aan de vele wilde heesters.

ASPLENIUM RUTA MURARIA

M u u r v a r e n.

door L. Grégoire.

Eenige jaren geleden vroeg mij Dr. De Wever te Nuth, of ik het varentje wel ooit had aange troffen, groeiende op den bodem, of wel vlak erbij. Hij deelde tevens mede, dat hij zoowel met dit varentje, als met Aspl. Trichomanes proeven had genomen en dat hij erin geslaagd was, om laatstgenoemde in den vollen grond aan 't groeien te krijgen, waarbij de plant wel 2 à 3 maal zoo groot werd als normaal.

Naar aanleiding hiervan heb ik de Aspl. Ruta Muraria sindsdien, waar ik hem aantrof, en dat is zeer veelvuldig, nauwlettend gadegeslagen, doch nergens groeide hij op den grond, integendeel eer zoo hoog mogelijk in spleten van oude muren. Ik meen te mogen zeggen, dat hij in doorsnee den grond niet dichter nadert dan tot een afstand van ± 30 c m, al trof ik hem in den Pater Vintoren op een plaats op slechts 20 c m van den grond. Pogingen van Dr. De Wever om hem, evenals Aspl. Trichomanes, op den grond te kweken, zijn mislukt. Wat zou hiervan de oorzaak kunnen zijn? Mocht iemand hieromtrent eenig inzicht kunnen geven, dan houden zoowel Dr. De Wever als schrijver dezes, zich hiervoor aanbevolen.

In verband hiermede kan ik nog mededeelen, dat op den walmuur in de Nieuwenhofstraat te Maastricht, waar Aspl. Ruta Muraria vrij veel voorkomt, zich de volgende merkwaardigheid voordoet. Bogen en muurvlakken bestaan grootendeels uit Naamschen steen. De nissen der bogen zijn echter grootendeels opgevuld met mergelblokken. Nu is het eigenaardig, dat het varentje zich wel vertoont in de voegen van den Naamschen steen, doch niet in die der mergel-opvullingen. Op deze groeien wel diverse andere muurplanten. Dit is des te merkwaardiger, als men weet, dat het elders wel tusschen mergelblokken, ja zelfs op de bloote mergelwand voorkomt en dat op sommige punten het varentje groeit in de direct aansluitende spleet van Naamschen steen. Wat zou hiervan de oorzaak kunnen zijn?

Een andere vraag doet zich voor t.a.v. de groeimogelijkheid. Waarom b.v. komt een vegetatie Muurruit wel voor op het uiterste Z.O. gedeelte van den walmuur aan de O. L. Vrouwekade en verder over de rest van dien walmuur niet?

De steensoort (kolenzandsteen) is dezelfde en de metselspecie moet toch ook wel in origine gelijk zijn. Waarom komt de plant wel voor in den boven de kolenzandsteen aanwezige baksteenborstwering? Hier vertoont zij zich n.l. over vrijwel de geheele uitgestrektheid van dien muur.

Bij onderzoek bleek, dat zoowel in de O. L. Vrouwekade als in de Nieuwenhofstraat op gedeelten, waar de plant niet aanwezig is, zich overal spleten bevinden, waarvan de metselspecie sterk verweerd is, zoodat de afwezigheid niet te verklaren is uit het ontbreken van voldoende zachten kiembodem.

Zou er misschien plaatselijk verschil zijn in de chemische samenstelling van de metselspecie, zoodat hierin een verklaring ware te vinden?

Om dit na te gaan heb ik mij in verbinding gesteld met Ir. van Eys. Samen hebben wij een 20-tal monsters genomen en deze met + gemerkt, indien zij afkomstig waren uit spleten waar Muurruit wel, en met —, waar ze niet voorkomt.

Ir. van Eijs was zoo welwillend deze monsters op hun chemische samenstelling te onderzoeken, doch rapporteert mij, dat hij geen zoodanige verschillen tusschen de diverse + en — monsters kan constateeren, dat daaruit een verklaring van het verschijnsel kan worden geconstrueerd.

De hypothese van Dr. De Wever, dat hier symbiose (algen?) een rol speelt, wint m.i. aan kracht.

Ten slotte kan nog het volgende worden opgemerkt:

1e. Waar salpeter- of silicaatvorming aanwezig is, is de plant niet waargenomen; evenmin in harde mortel.

2e. Muurruit is m.i. zeer destructief in zijn uitwerking op den muur. Het wortelgestel dringt tot diep in de voegen door en houdt het vocht langdurig vast. Een duidelijk voorbeeld hiervoor is te zien aan de borstwering der brug over den Jeker aan 't einde der St. Pieterstraat. De plant woekert vooral in de daar aanwezige nissen en onder vooruitstekende gedeelten (dekplaten). Doordat deze plekken meer tegen vocht beschut zijn, zou men verwachten, dat ze droger zijn dan dichter bij den grond gelegen gedeelten. Dit is ook het geval, daar, waar het voegwerk intact is. Waar echter de plant veelvuldig in de voegen aanwezig is, kan men na een flinke bui duidelijk zien, dat hier de vocht het langst aanwezig is. Bij vorst verwijderen de spleten door „opvriezen” steeds meer en op den duur gaat het metselwerk aan stukken (zie ook muur om St. Lambertuskapel te St. Pieter).

3e. De plant bezit het vermogen om, indien het wortelgestel intact is gebleven, herstelling van het voegwerk b.v. met cementmortel te doorbreken, hetzij doordat de plant zich rechtstreeks door den mortel heen werkt (Nieuwenhofstraat), hetzij doordat het een laag geharde mortel omhoog drukt en zich dan door de spleet weer naar buiten werkt (Nieuwenhofstraat en nabij Helpoort). Een goede herstelling is dus slechts mogelijk, indien ook het wortelgestel tevoren behoorlijk wordt verwijderd.